

פסגת האוורסט מהצד הטיבטי. לעתים אפופה עננים ולעתים פוצת בעדם - ובימים נדירים מתריסה בלובן בוחק נגד שמיים צלולים

הושט היד וגעבו

לא חייבים להיות מטפסי הרים מקצועיים כדי להגיע לאוורסט ולהגשים חלום. די להיות מטיילים מהשורה, חובבי לכת או סתם שוחרי נוף. **יותם יעקבסון** תצפת על פסגות ההר הגבוה בעולם והתרגש ממנו לא פחות

הקודמים. מבעד לחושך יכולתי להצביע לעבר הנקודה שבה ניצב ההר הגבוה בעולם. טנוינג נורגיי, אחד משני המטפסים הראשונים שהעפילו לפסגת האוורסט וחזרו ממנו בחיים, התייחס ביומנו אל ההר המאיים והקר כישות חמה ומחבקת: "היה זה מראה שלא ראיתי קודם לכן ולעולם לא אראה שוב; פראי, מדהים ואיום. אבל לא פחדתי. אהבתי את ההרים יותר מדי מכדי להרגיש כך. אהבתי את האוורסט יותר מדי. ברגע הגדול הזה, שלו חיקיתי כל חיי, ההר לא נראה לי כדבר חסר חיים העשוי סלע וקרח, אלא חם, ידידותי וחיי". אנחנו, שביקשנו לטפס על מדרונותיו בעינינו בלבד, תהינו אם נזכה לראותו או שמו יכסו אותו עננים. בוחק ראשון הבלתי במורח, ובתחינה ביקשנו מרוק העננים שהלך והתרחם לנגד עינינו להתפור.

מושבה של אלת היקום

האוורסט זוהה כהר הגבוה בעולם כבר בשנת 1840, במהלך מפעל מדידות רחב היקף שערכו הבריטים, שליטי הודו באותם ימים. בשנת 1865 הוחלט לקרוא להר על שמו של סר ג'ורג' אוורסט, שהיה אחראי על פרויקט המדידות העצום. השם החדש הוענק לו כשנה לפני מותו של האיש שעל שמו הוא נקרא, וזאת מבלי שזה אי פעם יחזה בו. להר היה שם עוד הרבה לפני שאוורסט הגיע לאסיה ועוד הרבה לפני שנולד. שמו הטיבטי של ההר הוא צ'ומולונגמה (Chomolungma), המתורגם לרוב כ"מקום מושבה של האלה האם של היקום" או "האלה האם של הרוח", אך במרוצת הזמן נשכח מלב. אם כבר בשמות עסקינו, אולי כדאי להזכיר ששם הרכס שבו מתנוסס הצ'ומולונגמה, ההימלאיה, הוא הודי. בסנסקריט, שפת הקודש הקדומה של הודו "היקא" הוא שלג ו"אליה" הוא משכן קבע. פירוש השם הימלאיה, אם כן, הוא "משכן השלג הנצחי", וכשמסקיפים על הרכס ועל פסגותיו המבהיקות בלובן תמיד, מבינים מיד מדוע כך נקרא. האוורסט הוא אחד האתרים המורגשים בעולם, אולי משום שהוא ההר הגבוה עלי ארמות. בשמו נכרכים מאמץ אדיר, הרואיות ודבקות במטרה, ובשולי אדרתו קפלים רבים של רומנטיקה, קסם הלא מוכר והלא ידוע, ואולי גם תחושת אפסות אל מול עוצמתו של ההר וכוחו של בורא עולם. פסגתו, לעתים אפופה עננים ולעתים פורצת בעדם - ובימים בודדים ונדירים מתריסה בלובן בוחק נגד שמיים צלולים, מתנשאת לגובה 8,848 מטרים מעל פני הים. ההר נמצא בין שמיים וארץ ובין נפאל לטיבט, על קו פרשת המים של רכס ההימלאיה.

מחנה הבסיס, בגובה 5,340 מטרים. ניתן להגיע בטרק רגלי

בשמו של האוורסט נכרכים מאמץ אדיר, הרואיות ודבקות במטרה, ובשולי אדרתו קפלים רבים של רומנטיקה, קסם הלא ידוע ותחושת אפסות אל מול עוצמתו של ההר וכוחו של בורא עולם

רודודנדון, הפרח הלאומי של נפאל. פריחתו כמו צועקת מתוך הירק ומכה בעין

לכבוש את הפסגה

המטפסים הראשונים ששבו בחיים מהפסגה הנחשקת הם ארמונד הילארי הנירזילנדי וטנוינג נורגיי, יליד נפאל שגדל בהודו, בן שבת השרפה (שבת ממוצא טיבטי שחי במקום והתפרסם בזכות כושרו המיוחד בטיפוס הרים). הילארי ונורגיי יצאו למסעם מטעם משלחת בריטית, והגיעו אל הפסגה בתום מסכת אימונים והכנות מפרטת וטיפוס אימתני בבוקרו של 28.5.1953. לימים נודעו ויכוחים רבים לגבי מוצאו של נורגיי, שכן גם הודו וגם נפאל רצו להתהדר בנאוהה הנובעת משייכותו אליהן. כדי לעקוף את סוגיית מוצאו באופן שלא יפגע באף מדינה, חבר נורגיי בדרך של ערפול. ביומנו כתב "הנחתי מהרחם בנפאל, אך גדלתי על ברכי הודו". מחלוקת נוספת וגדולה יותר התגלעה סביב השאלה מי מבין השניים היה הראשון להגיע לפסגה - המערבי או שמו האסייתי המקומי. נדמה כי עדיין ישנן מחלוקות בעניין. נורגיי עצמו לא התייחס לשאלה הזו.

תעלומה גדולה היא אם הילארי ונורגיי היו המטפסים הראשונים שהגיעו לפסגה. בשנת 1924 טיפסו על ההר ג'ורג' מאלורי ואנדרו אירוויין. יומיים לאחר צאתם ממחנה בגובה כ-7,000 מטרים ניצפו לערפילים עליידי גיאולוג שעקב אחריהם במשקפת. רוחות עזות שהסיטו את העננים הסתירו אותם מעיניו. מאז לא נראו השניים - הם נספו על ההר בנסיבות שאינן ברורות. תשע שנים לאחר היעלמם נמצא על-ידי מטפסים פטיש הקרה של אירוויין, כשהוא מוטל במרחק 300 מטרים בלבד מהפסגה. בשנת 1999 נמצאה במקרה גופתו הקפואה של מאלורי, שנהרג מנפילה. אם כבוא היום תימצא המצלמה שהייתה בידי השניים אולי יהיה ניתן לפתח צילומים שיעזרו להבין מה קרה להם ואם אכן היו הראשונים שהגיעו לפסגה. ואולי תעלומה זו היא מסוג הרברים שלעולם לא ייוודעו.

מנזר הנשים רוקפהו, הסמוך למחנה הבסיס בצד הטיבטי. המנזר הגבוה בעולם

צדו המזרחי (החצוי בין טיבט לנפאל) של ההר נחשב למרשים יותר, כיוון שבו מתנשא ההר כמעט חמישה קילומטרים בקיר וקוף של סלע וקרח. השוני בין הצדדים הוא תהומי, שכן גם לאוורסט, כמו לכל דבר בחיים, שני צדדים לפחות. הצד הדרומי, הנפאלי, חשוף להשפעות העננים רוויי הגשם של המונסון ולכן טובל כולו בירק, בעוד הצד הצפוני (הטיבטי), הנמצא מעבר למחסום הפסגות שמונע מהעננים את המשך תנועתם צפונה, צחיח יחסית. הרבר המשותף לכל התצפיות על האוורסט הוא שהן אינן מאפשרות לקלוט את ממדיו. האם באמת ייתכן שהפסגה נמצאת קילומטרים כה רבים מעלינו? לעתים נראה כאילו רק מושיטים יד ונוגעים בה, אך אינן ספורי טיפוסים על קשיי הטיפוס ועל האסונות הרבים שאירעו במהלכם מעידים אחרת.

הכפרים טובלים בשדות מעובדים למופת, ערוכים על-גבי טראסות הבנויות בקפידה. בכל מקום שבו הקרקע אינה מעובדת צומחים יערות גשם צפופים שבהם שפע חזזיות ושרכים

כפרים ציוריים ונופים מוריקים

לא חייבים להיות מטפסי הרים מקצועיים כדי להגיע לאורסט ולהגשים את החלום. אפשר בהחלט להיות מטיילים מהשורה, חובבי לכת, ולמעשה – אפילו זה לא. די להיות שוחרי נופי הרים, שכן באורסט ניתן להוות גם מטיסה מיוחדת במטוס קל היוצאת מדי יום מקטמנדו (כל עוד צלול), ולפחות מצפון ניתן גם להגיע עד סמוך אל ההר ברכב. בכל מקרה, למעט בטיסה סביב ההר, חשובה מאוד ההתאקלמות לגובה. העפלה אל גובה של מעל 3,000 מטרים ללא התאקלמות הדרגתית עשויה לגרום למחלת גבהים שהסימפטומים שלה רבים ועשויים להיות קטלניים.

הצד המתורי יותר של האורסט הוא הצד הדרומי – הנפאלי. אל מחנה הבסיס, הנמצא בגובה 5,340 מטרים ניתן להגיע בטרק רגלי הנמשך כעשרה ימים. מי שאינו רוצה או אינו יכול לשאת את ציורו יוכל על נקלה לשכור את שירותיו של סבל מקומי.

במהלך הטרק נופים מוריקים יפים, כפרים שבהם חיים בני השרפה ומנורים בודהיסטיים טיבטיים. השביל המתפתל במעלה ההימלאיה חולף בשולי ערוצים שוצפים וחוצה קווי רכס מחודרים. הכפרים הציוריים טובלים בשדות מעובדים למופת, ערוכים על-גבי טראסות הבנויות בקפידה שורות שורות לרוחב המדרונות, מותאמות לכל קפל קרקע. בכל מקום שבו הקרקע אינה מעובדת צומחים יערות גשם צפופים שבהם שפע חזזיות ושרכים. כשעולים

מידע מעשי

נפאל

טיסה נופית מקטמנדו אל האורסט אורכת כשעה. הטיסות יוצאות ב־6:30 וב־7:30 בבוקר ומחירן כ־200 דולרים לאדם. מקובל שאם אין ראות הטיסות נדחות או שהכסף מוחזר לנוסעים. טיסות מקטמנדו אל לוקלה (Lukla) נערכות על בסיס יומי. הטיסה אורכת כארבעים דקות ומחירה 115 דולרים. כדי להיכנס לנפאל יש צורך בוויזה המונפקת עם הכניסה (באוויר וביבשה) למדינה במחיר 30 דולרים ותוקפה חודש. כדי להיכנס לשמורת האורסט יש לשלם דמי כניסה בסך 15 דולרים ועוד 20 דולרים דמי טרקינג באזור.

טיבט

נסיעה מטינגרי (Tingri), העיירה על דרך הידידות (Friendship Highway), אל מחנה הבסיס של האורסט וחזרה אורכת יום שלם.

כדי להיכנס לטיבט יש צורך בוויזה לסיין, שאותה יש להוציא מראש במחיר 114 דולרים ותוקפה שלושה חודשים, וכן באשרה מיוחדת לטיבט, שאותה ניתן להוציא בקטמנדו או בסין במחיר 15 דולרים לאדם. בדרך כלל ויזה זו מונפקת באופן קבוצתי (במיוחד בנפאל) ועל מחירה יש להוסיף חבילה הכוללת שכירת רכב ונהג עם אפשרויות טיול במסלולים ובאזורים משתנים. בנוסף, יש לשלם עבור הכניסה לפארק האורסט 20 דולרים, ועבור הנסיעה ברכב הפארק מהחניון אל מחנה הבסיס – 10 דולרים.

סמיכים מדי, העננים שמהם התיירים יראים תדיר רק מוסיפים למראהו הרומנטי של ההר, המגלה טפח ומסתיר טפחיים. הכניסה אל הדרך כרוכה כיום אף היא בתשלום, ולאורכה יש כמה וכמה תחנות בידוק סיניות, שהופכות למעיקות מעט. ניתן להגיע ברכב עד למנור רונקפהו (Rongphu), השוכן בגובה 4,920 מטרים, ונחשב למנור הגבוה בעולם. כאן, ברומה למחנה הבסיס בנפאל, יש כמה מסעדות צנועות ומקומות לינה.

מרונקפהו ניתן להמשיך כשלוש שעות ברגל או על-גבי בהמות, אל מחנה הבסיס המזרחי, שגובהו 5,090 מטרים. בדרך סיכויים טובים לחוות בעזי אדומי וצהובי מקור ירחפו סביבנו בניסיון למצוא פירור מזון שיושאר מאחורינו, ועם מעט מזל נראה גם נשרים ופרסים רואים בגובה נמוך. כאן, למרגלות המצוק האדיר, ניתן למתוח את הצוואר היישר מעלה ולהשקיף אל עבר הפסגה. אפשר גם להתעמק בקרקע שלרגלנו, שכולה סהף נחלים מההרים שסביב. באזור זה ניתן למצוא מאובנים בשפע, בעיקר של אמוניטים. המקומיים מתמחים באיתור האבנים העגולות שבתוכן נחבאים המאובנים הללו ובשיבורן, והן מוצעות למכירה בדוכנים קטנים לאורך הדרך. כמו בצד הנפאלי האוויר כאן צלול וממכר – מרגישים שנמצאים גבוה. אילו רק הייתה דרך לארוז אותו במעמקי הריאות ולחזור איתו הביתה.

g@globes.co.il